

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2015, sp. zn. 23 Cdo 4210/2013, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.4210.2013.1

Číslo: 47/2017

Právní věta: Jestliže pojistitel jedné z osob, která společně s dalšími osobami odpovídá za škodu způsobenou při dopravní nehodě motorových vozidel, poskytl poškozenému pojistné plnění za způsobenou škodu v plném rozsahu, resp. v rozsahu vyšším než odpovídá míře účasti jím pojištěné osoby, má výplatou takového plnění právo na vypořádání podle míry účasti jednotlivých osob na dopravní nehodě, a to přímo proti pojistitelům ostatních účastníků nehody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.12.2015

Spisová značka: 23 Cdo 4210/2013

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pojištění

Předpisy: § 33 odst. 1 zákona č. 37/2004 Sb.
§ 6 odst. 1 předpisu č. 168/1999Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 20. 6. 2013, sp. zn. 22 Co 238/2013, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. O k r e s n í s o u d v Pardubicích rozsudkem ze dne 24. 1. 2013, č. j. 105 C 128/2010-214, zamítl žalobu o zaplacení 67 462,77 EUR s příslušenstvím (bod I. výroku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky (bod II. výroku). Doplnujícím usnesením ze dne 1. 2. 2013, č. j. 105 C 128/2010-217, pak byl tento rozsudek doplněn o výrok pod bodem III., jímž bylo žalobci uloženo nahradit státu náklady řízení.

2. K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 20. 6. 2013, č. j. 22 Co 238/2013-284, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

3. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že dne 17. 8. 2006 došlo na

silnici č. I/65 ve směru od Jablonce nad Nisou na Prahu k dopravní nehodě - střetu motocyklu zn. Kawasaki a osobního automobilu Nissan. Motocykl Kawasaki řídil H. H., který byl též jeho provozovatelem, a spolu s ním jela na motocyklu v okamžiku střetu paní F. C. Osobní automobil řídil pan A. R. K dopravní nehodě došlo tak, že pan H. jako řidič motocyklu Kawasaki pojal úmysl odbočit ze silnice I/65 vlevo, dával znamení o změně směru jízdy, snížil rychlost a zajel ke středové čáře. Řidič za ním jedoucího vozidla Nissan důvodně předpokládal, že pomalu jedoucí motocykl, který najel k levému okraji jízdního pruhu, odbočuje vlevo, a proto ho řidič vozidla Nissan objížděl zprava při dodržení bezpečného bočního odstupu. Poté, co řidič motocyklu zjistil, že na komunikaci, na kterou chtěl odbočit, je zákaz vjezdu, náhle změnil směr jízdy, čímž vjel do dráhy vozidla Nissan, a stal se tak pro jeho řidiče náhlou a neočekávanou překážkou. Došlo ke střetu vozidel, k pádu paní C. z motocyklu Kawasaki a následně též ke ztrátě stability řidiče motocyklu a jeho pádu na pravé rameno. Při uvedené dopravní nehodě utrpěla paní C. zranění, jehož léčení si vyžádalo určité náklady. Řidič motocyklu pan H. byl ve Spolkové republice Německo odsouzen Obvodním soudem Starnberg za předmětnou dopravní nehodu, při níž se měl dopustit tělesného poškození paní C. z nedbalosti, a to k peněžitému trestu 50 denních sazeb po 25 EUR; trest zákazu řízení mu uložen nebyl. Paní C. uplatnila nárok na náhradu nákladů vynaložených na léčení u žalobce jakožto pojistitele odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla - motocyklu Kawasaki, a podle tvrzení žalobce jí byly tyto náklady ve výši žalované částky žalobcem uhrazeny. Provozovatel, resp. vlastník automobilu Nissan, měl v době dopravní nehody sjednáno pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla u žalované.

4. Nejprve odvolací soud přitakal závěru soudu prvního stupně o aplikaci českého práva jako práva rozhodného. Uvedl, že co se týče nároků na náhradu škody, nevztahují se na danou věc žádné přímo použitelné předpisy Evropské unie ani neexistuje příslušná dvoustranná mezinárodní úmluva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Ohledně Úmluvy o právu použitelném pro dopravní nehody ze dne 4. 5. 1971, publikované pod č. 130/1976 Sb., konstatoval, že touto se řídí právo rozhodné pouze pro samotný nárok na náhradu škody, nikoli však již pro postih mezi odpovědnými osobami ani na postih a přechod práv týkajících se pojistitelů. Aplikoval tedy ustanovení § 15 ve spojení s § 10 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMPS“). Uvedl, že v daném případě je místo, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody, nepochybně na území České republiky. Na stejném místě došlo k poškození zdraví paní C., tj. ke vzniku vlastní škody na zdraví.

5. Dále se odvolací soud zabýval otázkou aktivní a pasivní legitimace. Předně uvedl, že směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES, o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a o změně směrnic Rady 73/239/EHS a 88/3357/EHS (dále též jen „Směrnice“) vyžadovala, aby členské státy ve svém právním řádu upravily možnost přímého nároku poškozeného z dopravní nehody vůči pojistiteli škůdce. Tento přímý nárok poškozeného je pak založen ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. Pro rozhodnutí věci tedy považoval za podstatné, zda je možno žalobce považovat za poškozeného ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1, resp. § 2 písm. g) zákona č. 168/1999 Sb., přičemž tato ustanovení je nutno vykládat v souladu s účelem příslušných směrnic EU.

6. Konstatoval, že panu H. vzniklo podle ustanovení § 439 ve spojení s § 511 odst. 3 obč. zák. právo na vypořádání vyplacené částky (uspokojení nároku paní C., resp. její zdravotní pojišťovny, na náhradu škody na zdraví) vůči ostatním škůdcům. Toto právo pak přešlo na žalobce tím, že nárok paní C. uspokojil jako pojistitel odpovědnosti za škodu. Je to tedy žalobce, kterému svědčí aktivní legitimace pro vymáhání nároku na vzájemné vypořádání škůdců. Z tohoto pohledu se žalobce svého nároku domáhal důvodně. Aktivní legitimaci žalobce tedy shledal.

7. Dále odvolací soud posuzoval to, vůči komu mohl a měl žalobce shora uvedený nárok na vypořádání podle ustanovení § 439 obč. zák. uplatit, tedy zda proti dalšímu škůdci či snad přímo

proti pojistiteli „spoluškůdce“. Připomněl, že ustanovení § 9 zákona č. 168/1999 Sb. zakládá poškozenému přímý nárok na plnění. V posuzované věci ale žalobce již neuplatňuje nárok na náhradu škody, nejde ani o poškozeného a ani jeho právního nástupce. Žádné ustanovení zákona č. 168/1999 Sb. neposkytuje oporu pro přímé uplatnění takového samostatného nároku na vypořádání mezi solidárně zavázanými škůdci podle ustanovení § 439 obč. zák. proti pojistiteli, a nelze tedy v posuzované věci dovodit pasivní legitimaci pojistitele škůdce. Tento výklad ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. přitom považoval za v souladu s účelem Směrnice. Odvolací soud tedy dospěl k závěru, že nárok byl uplatněn proti pasivně nelegitimovanému subjektu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti rozsudku odvolacího soudu (do obou jeho výroků) podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“), uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci.

9. Dovolatel je toho názoru, že odvolací soud otázku pasivní legitimace neposoudil z právního hlediska správně. Nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, že je v daném případě nutno aplikovat české právo. Podle dovolatele je rozhodným právem německé právo. Má za to, že je nutno vycházet z přímo aplikovatelného evropského práva, konkrétně pak z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (tzv. Nařízení Řím II).

10. Dále dovolatel nesouhlasí ani s interpretací § 15 ZMPS odvolacím soudem.

11. Dovolatel se rovněž neztotožňuje s právním názorem odvolacího soudu, že v daném případě nelze žalovanou považovat za pasivně legitimovaného, neboť za „poškozeného“ ve smyslu zákona č. 168/1999 Sb. lze považovat i žalobce. Pojistitel jedné z osob, která společně s dalšími osobami odpovídá za škodu způsobenou při dopravní nehodě motorových vozidel, má podle dovolatele právo na vypořádání přímo proti pojistitelům ostatních účastníků nehody.

12. V závěru dovolatel navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

13. K dovolání žalobce se vyjádřila žalovaná tak, že považuje rozhodnutí odvolacího soudu za věcně správné.

III.

Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací dovolání žalobce proti citovanému rozsudku odvolacího soudu projednal a o něm rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 2 ve spojení s čl. VII zákona č. 293/2013 Sb.).

15. Nejvyšší soud se jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), zabýval přípustností dovolání.

16. Podle § 237 o. s. ř. je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka

posouzena jinak.

17. Dovolání je přípustné pro řešení otázky, zda pojistitel jedné z osob, která společně s dalšími osobami odpovídá za škodu způsobenou při dopravní nehodě motorových vozidel, poskytl-li poškozenému pojistné plnění za způsobenou škodu v plném rozsahu, resp. v rozsahu vyšším než odpovídá míře účasti jím pojištěné osoby, má právo na vypořádání podle míry účasti jednotlivých osob na dopravní nehodě, a to přímo proti pojistitelům ostatních účastníků nehody.

IV.

Důvodnost dovolání

18. Podle odvolacího soudu takový nárok není dán, nevyplývá ze zákona č. 168/1999 Sb., neboť žalobce nelze považovat za poškozeného ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1, resp. § 2 písm. g) citovaného zákona, přičemž tato ustanovení je nutno vykládat v souladu s účelem příslušných směrnic EU. Dovolatel naopak namítá, že tento přímý nárok je dán, žalobce naplňuje definici „poškozeného“ ve smyslu zákona č. 168/1999 Sb., přičemž tento svůj závěr dovozuje z německého práva.

19. Dovolací soud se tak předně zabýval otázkou, zdali v projednávané věci pro posouzení možného nároku pojistitele jednoho ze solidárně zavázaných škůdců proti pojistiteli dalšího z takto solidárně zavázaných škůdců je rozhodné německé právo.

20. Namítá-li dovolatel, že je nutno v dané věci vycházet z přímo aplikovatelného evropského práva, konkrétně pak z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (tzv. Nařízení Řím II), touto otázkou přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládá. Dovolatel totiž zřejmě pomíjí časovou působnost tohoto nařízení s ohledem na den, kdy došlo ke skutečnosti, která způsobila škodu (17. 8. 2006).

21. Namítá-li dále dovolatel nesprávný výklad ustanovení § 15 ZMPS s tím, že má za to, že v dané věci má být aplikováno německé právo, přičemž při své argumentaci vychází z rozboru německé právní úpravy, ani těmito námitkami přípustnost dovolání založit nemůže. Pokud z výše uvedeného důvodu nelze použít přímo aplikovatelné Nařízení Řím II, je nutné v souladu s ustanovením § 2 ZMPS zkoumat, zdali na daný případ neexistuje aplikovatelná mezinárodní smlouva. V průběhu předchozího řízení vyvstala možnost aplikace Úmluvy o právu použitelném pro dopravní nehody (vyhláška č. 130/1976 Sb.m.s., dále jen „Úmluva“) přijaté v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého. Skutečnost, že dle dostupných informací na webových stránkách Haagské konference Spolková republika Německo dosud nepřistoupila k Úmluvě, sama o sobě nevylučuje její aplikaci, protože Úmluva by se měla použít na všechny přeshraniční vztahy z dopravních nehod v mezích svého aplikačního rozsahu, přestože se tyto vztahy týkají v jednom či více prvcích nesmluvních států. Úmluva nicméně se nevztahuje na žaloby a postihy náležející sociálně zajišťujícím a podobným institucím nebo veřejným automobilovým fondům nebo proti nim a na jakékoliv vyloučení odpovědnosti stanovené právem, jímž se tyto instituce spravují (shodně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. [25 Cdo 168/2006](#)). Obdobné lze odvodit z vysvětlující zprávy k Úmluvě (Convention on the Law Applicable to Traffic Accidents - Explanatory Report by Mr Eric W. Essén, dostupná na webových stránkách Haagské konference mezinárodního soukromého práva), která jako příklad situace vyloučené z působnosti Úmluvy uvádí s odkazem na čl. 2 odst. 5 subrogaci práv z poškozeného na pojistitele, který jej odškodnil, vůči škůdci. Úmluva proto není na určení rozhodného práva v dané věci použitelná.

22. Pokud pro určení rozhodného práva nelze použít aplikovatelné unijní nebo mezinárodněprávní předpisy, které by na daný vztah dopadaly, je nutné postupovat podle vnitrostátních právních předpisů, konkrétně dle ZMPS. Nejvyšší soud již judikoval (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne

26. 10. 2005, sp. zn. [25 Cdo 2881/2004](#), ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. [25 Cdo 168/2006](#), a ze dne 16. 5. 2013, sp. zn. [25 Cdo 57/2010](#)), že tzv. postihové právo nelze ztotožňovat s nárokem na náhradu škody, protože však ZMPS neobsahuje kolizní normy týkající se předmětného regresního vztahu, je nutné *per analogiam* aplikovat § 15 ZMPS pro určení právního řádu, kterým se řídí nároky na náhradu škody *ex delicto*, stanovuje dva základní hraniční určovatele – místo, kde škoda vznikla, nebo místo, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody. Správnému koliznímu uspořádání vztahu přitom v případech obdobných jako v předmětné věci odpovídá použití hraničního určovatele místa, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody (srov. výše citovanou judikaturu).

23. Výklad ustanovení § 15 ZMPS, jak jej učinil odvolací soud, je proto zcela v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu a pro posouzení otázky nároku žalobce jsou rozhodné české právní předpisy.

24. Podle § 2 písm. f) zákona č. 168/1999 Sb. pro účely tohoto zákona se pojištěným rozumí ten, na jehož povinnost nahradit újmu se pojištění odpovědnosti vztahuje. Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. poškozený má právo uplatnit svůj nárok na plnění podle § 6 u příslušného pojistitele nebo u Kanceláře, jedná-li se o nárok na plnění z garančního fondu podle § 24.

25. Podle § 6 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. se pojištění odpovědnosti vztahuje na každou osobu, která odpovídá za škodu způsobenou provozem vozidla uvedeného v pojistné smlouvě. Podle § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., pak nestanoví-li tento zákon jinak, má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil v rozsahu a ve výši podle občanského zákoníku poškozenému a) způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením, b) způsobenou škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, c) ušlý zisk, d) účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků podle písmen a) až c); v souvislosti se škodou podle písmene b) nebo c) však jen v případě marného uplynutí lhůty podle § 9 odst. 3 nebo neoprávněného odmítnutí anebo neoprávněného krácení pojistného plnění pojistitelem, pokud poškozený svůj nárok uplatnil a prokázal a pokud ke škodné události, ze které tato újma vznikla a kterou je pojištěný povinen nahradit, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti, s výjimkou doby jeho přerušení.

26. Pojištění podle zákona č. 168/1999 Sb. je ze zákona povinným pojištěním odpovědnosti za škodu, která byla způsobena při provozu silničních motorových vozidel. Obecnou zásadou a smyslem tohoto typu pojištění je právo osoby odpovědné za škodu, aby pojistitel za ni poskytl poškozenému pojistné plnění odpovídající rozsahu jeho povinnosti hradit škodu. Zatímco předchozí právní předpis, vyhláška č. 492/1991 Sb., kterou se stanoví rozsah a podmínky zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, účinná do 31. 12. 1999, vycházela z tradičních vztahů při pojištění odpovědnosti za škodu a zakládala poškozenému přímý nárok proti pojistiteli jen za výjimečných okolností, zákon č. 168/1999 Sb. oproti tomu možnosti uplatnit nároky ze strany poškozeného přímo proti pojistiteli rozšířil, resp. stanovil je jako vedoucí princip. Tento přímý nárok má charakter originárního práva poškozeného na pojistné plnění založené zvláštním právním předpisem, jak předvídá ustanovení § 43 odst. 3 zákona o pojistné smlouvě, které ke vzniku přímého nároku vyžaduje právě výslovnou úpravu zvláštním předpisem či pojistnou smlouvou (srov. v literatuře shodně JANDOVÁ, L., VOJTEK, P. Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 204).

27. Podle § 33 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě přitom, vzniklo-li v souvislosti s hrozící nebo nastalou pojistnou událostí oprávněné osobě, pojištěnému nebo osobě, která vynaložila zachraňovací náklady, proti jinému právo na náhradu škody nebo jiné obdobné právo, přechází výplatou plnění z pojištění toto právo na pojistitele, a to až do výše částek, které pojistitel ze soukromého pojištění oprávněné osobě, pojištěnému nebo osobě, která vynaložila zachraňovací náklady, vyplatil.

28. Z ustanovení § 2 písm. f), § 6 odst. 1, 2 a § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. ve spojení s § 33 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě tak vyplývá, že pojistitel jedné z osob, která společně s dalšími osobami odpovídá za škodu způsobenou při dopravní nehodě motorových vozidel, poskytl-li poškozenému pojistné plnění za způsobenou škodu v plném rozsahu, resp. v rozsahu vyšším než odpovídá míře účasti jím pojištěné osoby, má výplatou takového plnění právo na vypořádání podle míry účasti jednotlivých osob na dopravní nehodě, a to přímo proti pojistitelům ostatních účastníků nehody.

29. Provozovatelé přitom poškozenému odpovídají společně a nerozdílně podle § 438 odst. 1 obč. zák. s tím, že nahradí-li jeden z nich škodu v plném rozsahu, může od ostatních spoluškůdců požadovat náhradu ve výši odpovídající jejich účasti na vzniku škody ve smyslu vypořádání podle § 439 obč. zák. Není přitom pochyb, že i v takovém případě má poškozený přímý nárok na pojistné plnění, a to v plném rozsahu vůči pojistiteli kteréhokoliv ze škůdců, a přestože nejde o plnění z titulu náhrady škody, je kterýkoliv pojistitel povinen poskytnout pojistné plnění odpovídající plnému rozsahu způsobené škody bez ohledu na to, jaká je míra účasti osoby u něj pojištěné. Tomu pak bezpochyby musí odpovídat právo takového pojistitele na vypořádání s ostatními spoluškůdci, resp. s pojistiteli jejich odpovědnosti. Splní-li tedy některý z více škůdců celý dluh (nebo alespoň více, nežli by na něj případně připadalo podle podílů), má právo následného postihu vůči ostatním (*subrogační regres*).

30. Vyloučil-li proto odvolací soud takový přímý způsob vypořádání poukazem na definici v § 2 písm. f) zákona č. 168/1999 Sb., přecenil definiční dosah tohoto ustanovení. Jestliže se podle něj za pojištěného považuje ten, na jehož odpovědnost za škodu se pojištění odpovědnosti vztahuje, pak smyslem této definice je především založit tzv. osobní rozsah pojištění, kdy se pojištění odvíjí od označení vozidla v pojistné smlouvě a pokrývá odpovědnost každé osoby za škodu jeho provozem způsobenou, a to nejen jde-li o provozovatele vozidla, nýbrž i osobu odlišnou, která vozidlo provozovatele v době dopravní nehody řídila a za škodu odpovídá. Zužující výklad vylučující nárok pojistitele, který jako první či jako jediný v plném rozsahu poskytl pojistné plnění, požadovat vypořádání od ostatních zainteresovaných pojistitelů neodpovídá smyslu úpravy tohoto typu pojištění a vedl by ke komplikaci následných vztahů. V takovém případě by totiž plnivší pojistitel musel uplatnit právo na vypořádání proti samotnému spoluškůdci (provozovateli či řidiči), který by mu byl povinen plnit, ač jinak má právo, aby plnění za něj poskytl jeho pojistitel. Restriktivní výklad pojmu poškozený i striktní podřazení charakteru nároku plněního pojistitele pouze pod pojem vzájemného vypořádacího nároku podle § 439 obč. zák. by musel nutně vést k závěru, že sám pojištěný, pokud se s pojistitelem spoluškůdce podle míry své účasti vypořádal, neplnil na náhradu škody poškozenému a není oprávněn požadovat, aby takový nárok za něj pojistitel jeho odpovědnosti uhradil. Tento důsledek by se vymykal smyslu právní úpravy pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorových vozidel, požadavkům na ochranu poškozeného (pojistitelé by nutně museli začít omezovat svá plnění pouze na rozsah odpovídající míře účasti jimi pojištěné osoby) i na pojistnou ochranu odpovědné osoby, jejíž odpovědnost by v těchto specifických případech nebyla pojištěna, ačkoliv zákon stanoví opak.

31. Jestliže tedy odvolací soud uzavřel, že v projednávané věci není možno dovodit pasivní legitimaci pojistitele spoluškůdce (žalované), není jeho právní posouzení správné.

32. Nemožnost žalobce uplatňovat žalobní nárok proti žalovanému jako pojistiteli dalšího solidárně zavázaného spoluškůdce odvolací soud odvozoval i z horizontálního účinku tzv. čtvrté směrnice o pojištění motorových vozidel Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES.

33. Podle čl. 1 odst. 1 směrnice je účelem této směrnice vytvořit zvláštní opatření použitelná pro poškozené, již mají nárok na náhradu za škody nebo zranění v důsledku nehody v jiném členském státě než ve členském státě bydliště nebo sídla poškozeného, jež byly způsobeny provozem vozidel pojištěných a majících obvyklé stanoviště v členském státě. Aniž jsou dotčeny právní předpisy třetích

zemí o občanskoprávní odpovědnosti a mezinárodního práva soukromého, se tato směrnice vztahuje rovněž na poškozené s bydlištěm nebo sídlem v členském státě a mající nárok na odškodnění za každou škodu na věci nebo na zdraví v souvislosti s nehodou ve třetích zemích, jejichž národní kanceláře pojistitelů, jak jsou vymezeny v čl. 1 odst. 3 směrnice 72/166/EHS, se připojily k systému zelených karet, jsou-li tyto dopravní nehody způsobeny provozem vozidel, která jsou pojištěna a mají obvyklé stanoviště v členském státě.

34. Dle čl. 3 směrnice každý členský stát zajistí, aby poškození zmínění v článku 1 v důsledku nehody vozidel ve smyslu tohoto ustanovení měli přímý nárok vůči pojišťovně pojišťující osobu, která odpovídá za škodu, pro případ občanskoprávní odpovědnosti. Podle čl. 2 písm. d) směrnice se pro účely této směrnice „poškozeným“ rozumí poškozený, jak je vymezen v čl. 1 odst. 2 směrnice 72/166/EHS. V souladu s čl. 1 odst. 2 směrnice 72/166/EHS pak pro účely této směrnice se rozumí „poškozeným“ jakákoliv osoba, která má právo na náhradu jakékoliv věcné škody nebo škody na zdraví způsobené vozidly.

35. Podle ustálené judikatury Soudního dvora se vyžaduje, aby v případě pochybností byl text příslušných ustanovení vykládán ve světle verzí v jiných úředních jazycích (srov. např. rozsudek Soudního dvora ze dne 12. 7. 1979 ve věci C-9/79 Koschniske, rozsudek ze dne 2. 4. 1998 ve věci C-296/95 EMU Tabac nebo rozsudek ze dne 9. 3. 2006 ve věci C-174/05 Z. H.). Francouzská verze čl. 1 odst. 2 směrnice č. 72/166/EHS používá výraz „*personne lésée*“, anglická „*injured party*“, německá „*Geschädigter*“ a slovenská „*poškodený*“. Srovnání jednotlivých jazykových verzí spíše naznačuje, že daný výraz se nemusí nutně vztahovat pouze na osobu, které vznikla bezprostředně újma, ale i na osobu, které vznikla újma nepřímo. Tento závěr je nicméně relativní, protože pokud provedeme jazykový výklad i u dalších směrnic o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, zjistíme, že např. třetí směrnice Rady č. 90/232 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel tam, kde česká verze hovoří o poškozeném, používala v anglické verzi výraz „*victim*“ a ve francouzské „*victime*“, odkazující spíše na osobu, již bezprostředně vznikla újma.

36. Judikatura Soudního dvora dále konstantně zdůrazňuje, že pokud existuje rozdíl v jednotlivých jazykových verzích, je nutné interpretovat unijní právo s ohledem na celkovou systematiku a účel právní úpravy (viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 10. 1977 ve věci C-30/77 Boucherau nebo rozsudek ze dne 24. 10. 1996 ve věci C-72/95 Kraaijeveld a další). Směrnice č. 2000/26 ve své preambuli uvádí, že (dosavadní) systém kanceláří zelených karet neřeší všechny obtíže poškozeného, který musí uplatňovat nárok v jiné zemi vůči osobě s bydlištěm nebo sídlem v ní a vůči pojišťovně s povolením tam vydaným (jiný právní systém, cizí jazyk, neznámé postupy vyřizování a často přehnaně opožděné vyřízení). Cílem této úpravy je proto (krom jiného) zlepšení právního postavení poškozených v důsledku dopravních nehod motorových vozidel, které se staly mimo členský stát bydliště nebo sídla těchto osob; z tohoto důvodu by měla osoba, která utrpěla škodu na zdraví nebo věci, mít možnost uplatnit svůj nárok přímo vůči pojišťovně nebo proti škodnímu zástupci v členském státě svého sídla nebo bydliště (body 11-14 preambule směrnice č. 2000/26). Ochranu poškozených jakožto základní cíl směrnic upravujících sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel akcentuje Soudní dvůr i ve své judikatuře (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 28. 3. 1996 ve věci C-129/94 R. B., rozsudek ze dne 30. 6. 2005 ve věci C-537/03 Candolin nebo usnesení ze dne 1. 12. 2005 ve věci C-447/04 Autohaus Ostermann GmbH).

37. Tato úprava má tak v první řadě chránit poškozené, kteří musí při přeshraničním vymáhání škody čelit obtížím typu cizí právní systém, cizí jazyk apod. (viz již odkazovaný bod 6 preambule směrnice č. 2000/26).

38. Předmětná směrnice tedy především řeší právní postavení poškozené a její přímý nárok proti

pojistiteli škůdce. Pro posouzení nároku pojistitele jedné z osob, která společně s dalšími osobami odpovídá za škodu způsobenou při dopravní nehodě motorových vozidel, poskytl-li poškozené pojistné plnění za způsobenou škodu v plném rozsahu, resp. v rozsahu vyšším než odpovídá míře účasti jím pojištěné osoby, proti pojistiteli další odpovědné osoby, není přitom posouzení, zdali pojistitel má postavení tzv. „poškozené“ určující. Podstatná je oproti tomu skutečnost, že výplatou takového plnění přešlo na pojistitele podle míry účasti jednotlivých osob na dopravní nehodě právo poškozené na vypořádání. Opřel-li proto odvolací soud svůj závěr o nedůvodnosti žalobního nároku rovněž o výklad předmětné směrnice, je jeho právní posouzení v této části nesprávné.

39. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).